

Att pusselläsa historiska källor

Projektperiod Ht 2013 – Vt 2015

Bakgrund, syfte och frågeställning

Hur låter vi våra gymnasieelever arbeta för att utveckla förmågan att kritiskt granska och tolka historiska källor? En svårighet som vi har erfarit är att eleverna sällan ser källkritiken som en del av tolkanprocessen. Ett annat problem är att de har svårt att läsa äldre texter. Detta gäller förmodligen de flesta ungdomar, men läsningen blir naturligtvis en ännu svårare uppgift för elever med svenska som andraspråk. För oss som lärare på ett gymnasium där de flesta eleverna har ett annat modersmål än svenska har det legat nära till hands att koppla historiedidaktiken till ett språkutvecklande arbetssätt. Vår frågeställning handlar därför om hur lektionsdesignen kan bidra till elevernas litteracitet och förmågan att förstå, tolka och använda historiska källor.

Metod

I Pauline Gibbons *Stärk språket, stärk lärandet* fann vi en intressant metodik, pusselläsning, och en användbar modell för litteracitet (Luke & Freebody). Vi utformade en lektionsdesign med pusselläsning som vi utprovade i två klasser. De fick uppgiften att tolka fyra uppsatser skrivna av elever på en flickskola från början av 1900-talet. Genom att analysera elevernas arbete – som spelades in – försökte vi få svar på frågan om hur lektionsdesignen kan bidra till elevernas litteracitet och förmågan att förstå, tolka och använda historiska källor. Efter att på så sätt ha utvärderat den ena klassens arbete modifierade vi designen och testade den på den andra klassen, varefter resultaten jämfördes. Den viktigaste modifieringen var att en tänkt situation lades till uppgiften; eleverna skulle undersöka vad i uppsatserna som kunde vara användbart i en dokumentärfilm om flickskolan.

Resultat

I båda klasserna verkar pusselläsningen ha bidragit till textförståelsen, men klassen som arbetade utifrån den modifierade designen visade fler prov på adekvata tolkningar. Den tänkta situationen verkar ha hjälpt eleverna med avkodningen, att förstå och reflektera över och jämföra texterna. Vi tror alltså att pusselläsning kan bidra till elevernas litteracitet och därmed utveckla deras förmåga att studera historiska källor. En annan slutsats som vi tror att vi kan dra är att textförståelsen gynnas av en medvetenhet om hur historiska källtexter ska användas. Om eleven själv är medveten om syftet med källuppgiften blir det viktigt att knäcka koden, läsa mellan raderna och förstå det historiska sammanhanget. [Läs mer här](#)

Projektdeltagare

Nancy Haddad, S:t Botvids gymnasium
Anders Ohlsson, S:t Botvids gymnasium

STLS nätverk

Anna-Karin Frisk, koordinator
Hans Ytterberg, koordinator